

Αν ζούσε ο...

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

ΑΡΘΟΥΡ ΜΠΑΛΦΟΥΡ

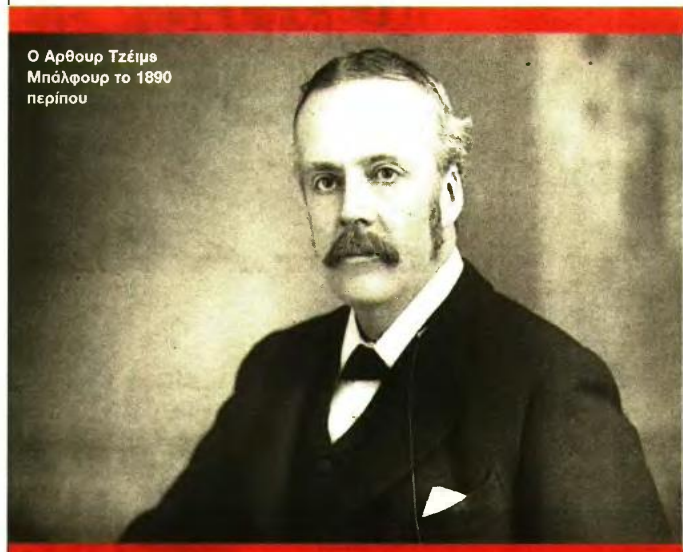
Η ανάγκη δημιουργίας κράτους της Παλαιστίνης

Τον Οκτώβριο 2017 με την ευκαιρία της συμπλήρωσης εκατό (100) χρόνων από την υιοθέτηση της ιστορικής Δήλωσης Μπάλφουρ (Balfour Declaration), ο Economist σε άρθρο του με τίτλο «The Balfour Declaration still offers lessons to Israel and the Palestinians» (Η Δήλωση Μπάλφουρ προσφέρει ακόμη διδάγματα σε Ισραήλ και Παλαιστίνιους - 26 Οκτωβρίου 2017) παρατηρούσε: «Η ανάγνωση της Δήλωσης υπό το φως των σημερινών δεδομένων (του 2017) με ανοιχτό πνεύμα μπορεί να προσφέρει λύσεις που να ικανοποιούν Ισραήλ και Παλαιστίνιους». Σήμερα, 2025, η Δήλωση που έγινε γνωστή με το όνομα του συγγραφέα της, υπουργού Εξωτερικών της Βρετανίας Άρθουρ Μπάλφουρ (και πρωθυπουργού της χώρας, 1902-1905) προσφέρει ακόμη ισχυρότερα και χρήσιμα διδάγματα με τις αναγκαίες συμπληρώσεις βέβαια (δημιουργία κράτους της Παλαιστίνης) για τον τερματισμό της βάρβαρης πολεμικής σύγκρουσης στη Γάζα, την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής καταστροφής, γενοκτονίας και τελικά την επίλυση του προβλήματος της Μέσης Ανατολής. Με σεβασμό της κρατικής οντότητας του Ισραήλ, αλλά και του δικαιώματος των Παλαιστινίων να ζουν σε δικό τους κράτος όπως προβλέπει το διεθνές δίκαιο και επιτάσσει αν όχι το γράμμα οπωσδήποτε το πνεύμα της Δήλωσης Μπάλφουρ. Και η σημερινή βρετανική κυβέρνηση του Εργατικού Κόμματος αναλογιζόμενη την ιστορικά ευθύνη ενήργησε όπως θα υποδείκνυε ο Μπάλφουρ αν ζούσε: αναγνώρισε το κράτος της Παλαιστίνης μαζί με τη Γαλλία, την Αυστραλία, τον Καναδά, δεκαπέντε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (δυστυχώς όχι την Ελλάδα μεταξύ αυτών). Συνολικά 157 κράτη μέλη του ΟΗΕ, αριθμός που αναμένεται να αυξηθεί.

Η Δήλωση Μπάλφουρ αποτελεί την ουσιαστική πράξη γέννησης του κράτους του Ισραήλ. Πρόκειται για επίσημη Δήλωση της βρετανικής κυβέρνησης που εκδόθηκε στην αιχμή του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Το κείμενό της (67 λέξεις) ενσωματώθηκε σε επιστολή του υπουργού Εξωτερικών Άρθουρ Μπάλφουρ (Arthur Balfour) με ημερομηνία 2 Νοεμβρίου 1917 προς τον λόρδο Ρότσιλντ, επικεφαλής της εβραϊκής κοινότητας προκειμένου να διαβιβαστεί στη Σιωνιστική Φεντεράσιον της Μεγάλης Βρετανίας και Ιρλανδίας με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«Η κυβέρνηση της Αυτού Μεγαλειότητας αντιμετωπίζει ευνοϊκά την εγκαθίδρυση στην Παλαιστίνη εθνικής εστίας για τον εβραϊκό λαό και θα καταβάλει κάθε προσπάθεια για την επίτευξη αυτού του στόχου. Θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια επίσης ώστε να μη γιγνώσκονται πολιτικά και θρησκευτικά δικαιώματα των μη εβραϊκών κοινοτήτων στην Παλαιστίνη ή τα δικαιώματα και το πολιτικό status των Εβραίων που διαβιούν σε άλλες χώρες».

Η Δήλωση δεν κάνει επομένως ρητή αναφορά σε εγκαθίδρυση «εβραϊκού κράτους» αλλά «εθνικής εστίας» (national home), όρος που δεν είχε καμιά βάση στο διεθνές δίκαιο. Ενώ η αναφορά στην Παλαιστίνη - που τότε αποτελούσε μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας - δεν εννοούσε το σύνολο της Παλαιστίνης αλλά μέρος αυτής. Παράλληλα

Ο Άρθουρ Τζέιμς Μπάλφουρ το 1890 περίπου

Η ιστορική Δήλωση του υπουργού Εξωτερικών της Βρετανίας το 1917 δεν κάνει ρητή αναφορά σε εγκαθίδρυση «εβραϊκού κράτους» αλλά «εθνικής εστίας», όρος που δεν είχε καμιά βάση στο διεθνές δίκαιο.

Ενώ η αναφορά στην Παλαιστίνη δεν εννοούσε το σύνολο της Παλαιστίνης αλλά μέρος αυτής

Η αντίληψη ότι θα μπορούσε το Ισραήλ να επιβιώσει στηριζόμενο μόνο στην ισχύ και στην προσάρτηση Δυτικής Οχθής και Γάζας ως Μεγάλο Ισραήλ, πέρα από το ότι είναι παράνομη είναι και ατελέσφορη.

Με Νετανιάχου και Τραμπ στην εξουσία ο Άρθουρ Μπάλφουρ αν ζούσε σήμερα μάλλον θα έγραφε μια ακόμη παράγραφο στην περίφημη Δήλωσή του: για τους πολιτικούς κινδύνους του φανατισμού, εγωκεντρισμού και αγραμματοσύνης

η Δήλωση προέβλεπε την προστασία των πολιτικών και θρησκευτικών δικαιωμάτων των Παλαιστινίων που αποτελούσαν την πλειοψηφία του πληθυσμού. Χωρίς όμως να μνημονεύει την αρχή/δικαίωμα της αυτοδιάθεσης - τη δημιουργία δηλαδή ξεχωριστού παλαιστινιακού κράτους (εθνικής εστίας). Το μεγάλο έλλειμά της. Με αφετηρία τη Δήλωση αυτή και σειρά άλλων κειμένων (μυστική συμφωνία Sykes-Picot, κ.ά.) η προσπάθεια δημιουργίας εβραϊκού κράτους τελεσφόρησε το 1947 (ψήφισμα 181 ΟΗΕ) με παράλληλη πρόβλεψη ίδρυσης παλαιστινιακού κράτους το οποίο όμως μέχρι στιγμής δεν έχει εγκαθιδρυθεί. Αντίθετα ακολούθησε η συνεχής σύγκρουση Ισραήλ - Παλαιστίνιων με τα γνωστά αποτελέσματα.

Στο πνεύμα λοιπόν της Δήλωσης Μπάλφουρ και με βάση τα σημερινά δεδομένα (που επιβάλλουν τη «συμπλήρωση» της), είναι προφανές ότι οι πολιτικές ηγεσίες που σέβονται το διεθνές δίκαιο (αλλά και «βλέπουν» πέρα από τον ορίζοντα του φανατισμού) έχουν ως μοναδική επιλογή για την επίλυση της σύγκρουσης και σταθεροποίησης της Μέσης Ανατολής τη λύση των δύο κρατών. Τη δημιουργία δηλαδή του παλαιστινιακού κράτους που προβλέπουν τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και οι Συμφωνίες του Οσό (1993). Λύση που αρχικά απέρριψε η ηγεσία των Παλαιστινίων αλλά σήμερα απορρίπτει με αδιαλλαξία η (ακροδεξιά) κυβέρνηση Νετανιάχου. Αν και μια ψύχραιμη, ορθολογική θεώρηση λέει ότι η ασφάλεια του Ισραήλ προϋποθέτει τη λύση των δύο κρατών. Καθώς η δημιουργία του παλαιστινιακού κράτους αποτελεί όρο για την εξάλειψη της τρομοκρατίας (Χαμάς) και σταθεροποίησης της Μέσης Ανατολής. Η αντίληψη ότι θα μπορούσε το Ισραήλ να επιβιώσει στηριζόμενο μόνο στην ισχύ και στην προσάρτηση Δυτικής Οχθής και Γάζας ως Μεγάλο Ισραήλ, πέρα από το ότι είναι παράνομη είναι και ατελέσφορη. Συντηρεί τη ριζοσπαστικοποίηση, τρομοκρατία, αστάθεια, συγκρουσιακή κατάσταση. Μόνο τα άκρα και στις δύο πλευρές δεν θα ήθελαν τη λύση των δύο κρατών. Ως προϊόν αιφνίδιας επιφώτισης του πνεύματος Μπάλφουρ μπορεί να θεωρηθεί και το τελευταίο σχέδιο του προέδρου Τραμπ για τον τερματισμό του πολέμου και το μέλλον της Γάζας. Ως αφετηρία, γίνεται αποδεκτό από Παλαιστίνιους και Αραβες και μπορεί να αποτελέσει τη βάση για γόνιμη διαπραγμάτευση. Ο πρόεδρος Τραμπ παραμένει ωστόσο ανέκδοτος στην απόρριψη της λύσης των δύο κρατών συμπλέοντας πλήρως με τον Μπενιαμίν Νετανιάχου. (Αν και δευτερευόντως να εμποδίσει την προσάρτηση της Δυτικής Οχθής από το Ισραήλ).

Επομένως με Νετανιάχου (και Τραμπ) στην εξουσία ο Άρθουρ Μπάλφουρ αν ζούσε σήμερα μάλλον θα έγραφε μια ακόμη παράγραφο στην περίφημη Δήλωσή του: για τους πολιτικούς κινδύνους του φανατισμού, εγωκεντρισμού και αγραμματοσύνης. Και οπωσδήποτε θα συμπλήρωνε το κείμενο με ρητή αναφορά στην ανάγκη δημιουργίας κράτους της Παλαιστίνης που θα υπάρχει δίπλα δίπλα με το κράτος του Ισραήλ σε περιβάλλον ασφάλειας.

Ο Π.Κ. Ιωακείμης είναι ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), πρώην προέβουτος -συμβουλευτής του ΥΠΕΠ και μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του ΕΛΙΑΜΕΠ.